

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΡΙΣΕΩΝ ΣΤΟ ΣΧΟΛΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

**ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΟΡΘΟΛΟΓΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΡΙΣΕΩΝ ΑΠΟ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΕΣ/ΤΡΙΕΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ**

27 Ιουνίου 2023

Ταχύρρυθμο ενημερωτικό Σεμινάριο
Δ/σης Δευτεροβάθμιας
Εκπαίδευσης Αχαΐας για διοικητικά
και παιδαγωγικά θέματα λειτουργίας
των σχολικών μονάδων

Τα κείμενα που ακολουθούν δεν έχουν νομικό ή διοικητικό, αλλά κυρίως υποστηρικτικό/συμβουλευτικό χαρακτήρα

Όλες οι περιπτώσεις μελέτης που αξιοποιούνται είναι υποθετικές

Θα ξεκινήσουμε με μία σύντομη δημοσκόπηση

ΣΤΟΧΟΙ ΤΑΧΥΡΡΥΘΜΗΣ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗΣ

- Η ενημέρωση των νέων κυρίως διευθυντών/ριών ΣΜ για άμεσα διοικητικά και παιδαγωγικά θέματα λειτουργίας
 - Ο εντοπισμός περιπτώσεων στις οποίες θα απαιτηθεί άμεση παρέμβαση των νέων διευθυντών/τριών
 - Η ανάπτυξη αποτελεσματικών στρατηγικών παρέμβασης για κάθε περίπτωση
 - Η ορθή εφαρμογή της εκπαιδευτικής πολιτικής σε επίπεδο διεύθυνσης εκπαίδευσης
 - Η υπόδειξη εναλλακτικών επιλογών στην αντιμετώπιση παντός είδους κρίσεων
 - Η εμπέδωση κλίματος συνεργασίας και συνεννόησης
 - Η αλληλογνωριμία και η δημιουργία ομάδων συνεργασίας μεταξύ των διευθυντών/τριών
-

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΝ

Η διεύθυνση εκπαίδευσης έχει προαναγγείλει και άλλες ενημερωτικές συναντήσεις, γιατί;

1. Προβλέπονται από την κείμενη νομοθεσία (αρχή νομιμότητας)
2. Δεν είναι υποχρεωτικό να γίνονται ως σεμινάρια – με την έννοια ότι η μορφή και ο τρόπος επιλέγεται από τον/την εκάστοτε διευθυντή/τρια (διακριτική ευχέρεια)
3. Είναι απαραίτητες, σύμφωνα με τις αρχές της χρηστής δημόσιας διοίκησης και την επιστημονική θεωρία
4. Επιβάλλονται σε έναν εκπαιδευτικό οργανισμό, όπως είναι η Διεύθυνση Εκπαίδευσης (που έχει κυρίως διοικητικές αρμοδιότητες), με την έννοια ότι αποστολή της διεύθυνσης είναι και να διδάσκει (=δείχνει) τον σωστό τρόπο για να γίνονται τα πράγματα σωστά.
5. Έχουν χαρακτήρα ενημερωτικό/προειδοποιητικό στη λογική ότι το προλαμβάνει είναι προτιμότερο από το θεραπεύειν
6. Η προληπτική δράση είναι -για όσους/ες γνωρίζουν- το 90% της εργασίας ενός/μιας διευθυντή/τριας σχολικής μονάδας
7. Μια μορφή πρόληψης/πρόνοιας είναι και ο προγραμματισμός

ΚΥΡΙΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ ΤΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

Οι επτά (7) κύριες λειτουργίες της διοίκησης, όπως περιγράφονται στο βιβλίο του κ. Κατσαρού (ΥΠΑΙΘ 2008) για την οργάνωση και διοίκηση της εκπαίδευσης, είναι:

1. Σχεδιασμός/προγραμματισμός
2. Οργάνωση
3. Συντονισμός
4. Διεύθυνση/ηγεσία
5. Επικοινωνία
6. Έλεγχος/εποπτεία
7. Αξιολόγηση/αναστοχασμός > ανασχεδιασμός

Όλα τα τεύχη του επιμορφωτικού υλικού για στελέχη του Π.Ι. τα βρίσκετε εδώ:
http://www.pi-schools.gr/programs/epim_stelexoi/

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΣΕ ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΧΟΛΕΙΟΥ

- Αφορά κυρίως σε θέματα λειτουργίας του σχολείου
- Έχει ιδιαίτερη σημασία στη διαμόρφωση του ιδιαίτερου χαρακτήρα, της κουλτούρας και του κλίματος κάθε σχολικής μονάδας
- Αποσκοπεί στη διαμόρφωση συγκεκριμένων στρατηγικών, στόχων και σχεδίων δράσης ώστε να διαμορφωθούν οι καλύτερες δυνατές συνθήκες για:
 - Την υλοποίηση του διδακτικού έργου
 - Την προσαρμογή των κεντρικά καθορισμένων στόχων (ΥΠΑΙΘ) στις ιδιαίτερες συνθήκες λειτουργίας της σχολικής μονάδας με βάση τις συγκεκριμένες δυνατότητες, ανάγκες και ιδιαιτερότητές της
 - Την ανάπτυξη καινοτόμων προγραμμάτων και δράσεων που εμπλουτίζουν τη σχολική ζωή και προσφέρουν ποικίλες ευκαιρίες για βιωματική μάθηση και ευρύτερη καλλιέργεια

Εκπαιδευτικά
θέματα

Θέματα
προσωπικού

Διοικητικά
θέματα

Υλικοτεχνική
υποδομή

Θέματα
επικοινωνίας

Εκπαιδευτικά θέματα

Υλοποίηση προγραμμάτων σπουδών ανά γνωστικό αντικείμενο

Υλοποίηση καινοτόμων προγραμμάτων (περιβαλλοντικών, πολιτιστικών, αγωγής υγείας, ευρωπαϊκών...)

Ανάπτυξη θετικού παιδαγωγικού κλίματος

Σχολικές εκδηλώσεις, εκπαιδευτικές μετακινήσεις, παιδαγωγικοί όμιλοι

Ανάπτυξη αντισταθμιστικών μέτρων (τμήματα ένταξης, τμήματα υποδοχής ΖΕΠ)

Θέματα προσωπικού

Θέματα στελέχωσης

Ανάπτυξη κλίματος συνεργασίας μεταξύ των εκπαιδευτικών, δημιουργία ομάδων συνεργασίας και κοινοτήτων μάθησης

Ενδοσχολική επιμόρφωση των εκπαιδευτικών του σχολείου αφού προηγηθεί ανίχνευση αναγκών ή για θέματα γενικότερου ενδιαφέροντος (λ.χ. νέα προγράμματα σπουδών, ΤΘΔΔ, αξιολόγηση ...)

Ανάπτυξη ψηφιακών δεξιοτήτων για εξ αποστάσεως εκπαίδευση, για χρήση διαδραστικού πίνακα, για δημιουργία νέου ψηφιακού εκπαιδευτικού υλικού..., για χρήση των διαθέσιμων ανοικτών ψηφιακών εκπαιδευτικών πόρων, για θέματα πνευματικών δικαιωμάτων και αδειών χρήσης...

Πρώθηση της ατομικής επαγγελματικής ανάπτυξης

Διοικητικά θέματα

Ενημέρωση Myschool και όλων των υπολοίπων πλατφορμών σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία

Αναβάθμιση συστήματος αρχειοθέτησης σχολείου (πρωτοκόλληση εισερχομένων & εξερχομένων εγγράφων, ενέργεια, εκκρεμότητες, αρχειοθέτηση), τήρηση παράλληλου ηλεκτρονικού αρχείου (συχνά backup)

Το Μητρώο και το Βιβλίο Πρακτικών να φυλάσσονται

Αναβάθμιση της ιστοσελίδας του σχολείου, σύμφωνα με τα άρθρα 105 και 106 του ν. 4823/2021.

Υλικοτεχνική υποδομή

Συντήρηση και ορθολογική αξιοποίηση των σχολικών χώρων και εγκαταστάσεων

Εξασφάλιση καθαριότητας και υγιεινής υψηλού επιπέδου

Εντοπισμός και άρση επικινδυνότητων στον σχολικό χώρο (προαύλιο και διδακτήριο)

Εκσυγχρονισμός και προσαρμογή του εξοπλισμού και των εποπτικών υλικών και μέσων στις σύγχρονες απαιτήσεις των νέων προγραμμάτων, των βιβλίων και των μεθόδων διδασκαλίας

Θέματα επικοινωνίας

Ανάπτυξη κλίματος συνεργασίας του σχολείου με την τοπική κοινωνία:

Ιδιαίτερα με τους γονείς/κηδεμόνες των μαθητών/τριών,

με τον Σύλλογο γονέων και κηδεμόνων

με την τοπική αυτοδιοίκηση (αντιδημαρχία παιδείας ...)

με άλλες δημόσιες υπηρεσίες της ευρύτερης περιοχής (Κέντρο υγείας, Πυροσβεστική, Αστυνομία...)

Αναβάθμιση της λειτουργίας των συλλογικών οργάνων λ.χ. του σχολικού συμβουλίου (άρθρο 107 του ν. 4823/2021)

Ανάπτυξη προγραμμάτων ενημέρωσης και στήριξης των γονέων (σε συνεργασία με τη Δ/νση Εκπαίδευσης, τις υποστηρικτικές δομές και τους αρμόδιους συμβούλους εκπαίδευσης)

Διάχυση των αποτελεσμάτων και επιτευγμάτων του σχολείου στην τοπική κοινότητα

Συμμετοχή του σχολείου σε τοπικές κοινωνικές εκδηλώσεις

Προγραμματισμός (από άποψη μορφής)

- **Θεματικός**
- **Χρονολογικός** (βραχυπρόθεσμος, ετήσιος)

1-10 Ιουλίου: ανάληψη υπηρεσίας (παράδοση-παραλαβή)

10 Ιουλίου...: Μηχανογραφικά

Θερινές υπηρεσίες κάθε Πέμπτη (εποπτεία), παραλαβή σχολικών βιβλίων

Τέλος Αυγούστου (Δελτίο κίνησης)

1^η Σεπτεμβρίου: Ανάληψη υπηρεσίας εκπαιδευτικών σχολείου (Πράξη 1 και εξής)

4-8 Σεπτεμβρίου: μετεγγραφές, χωρισμός τμημάτων, κατανομή μαθημάτων, προγραμματισμός δράσεων για όλο το σχολικό έτος, αναλήψεις υπηρεσίας, ωρολόγιο πρόγραμμα..., εσωτερικός κανονισμός λειτουργίας, εφημερίες, υπεύθυνοι τμημάτων, εξωδιδακτικές δραστηριότητες

11 Σεπτεμβρίου: αγιασμός και διανομή βιβλίων

12 Σεπτεμβρίου: ξεκίνημα μαθημάτων – σταδιακή ανάπτυξη του ωρολογίου προγράμματος

Αν γνωρίζει κανείς τα θέματα που θα τον απασχολήσουν και τη χρονική στιγμή/περίοδο που θα γίνει αυτό, τότε έχει συνήθως επαρκή χρόνο για να προετοιμαστεί.

Τι συμβαίνει όταν προκύπτουν έκτακτα θέματα ή ακόμη χειρότερα **κρίσεις** μέσα στο σχολικό περιβάλλον;

- Κρίση είναι κάθε συμβάν, περιστατικό ή κατάσταση που διαταράσσει/αναστατώνει την εύρυθμη λειτουργία του σχολείου...
- Οι καταστάσεις κρίσης χαρακτηρίζονται πρωταρχικά από αδυναμία αντιμετώπισης με τις συνήθεις πρακτικές και από την πιθανότητα μιας ριζικά θετικής ή αρνητικής έκβασης
- ενδογενείς-εξωγενείς
- εξελικτικές-περιστασιακές

Εξελικτικές κρίσεις

Είναι προβλέψιμες και αναμενόμενες.

Συνδέονται με σημεία καμπής, μετάβασης από ένα εξελικτικό στάδιο στο επόμενο. Σε προσωπικό επίπεδο, λ.χ. η μετάβαση από το δημοτικό στο γυμνάσιο, η είσοδος στην εφηβεία, η ενηλικίωση. Σε επαγγελματικό επίπεδο, η εφαρμογή της αξιολόγησης του εκπαιδευτικού έργου.

ΕΞΕΛΙΚΤΙΚΕΣ ΚΡΙΣΕΙΣ

Εξαρτώνται από την ηλικία των μαθητών/τριών

Εξαρτώνται από τον βαθμό εθισμού τους σε ηλεκτρονικά παιχνίδια, τζόγο, ουσίες ...

Εξαρτώνται από οικονομικά προβλήματα και προβλήματα υγείας που αντιμετωπίζουν πολλές οικογένειες, τη διάλυση του κοινωνικού ιστού, τον σύγχρονο τρόπο ζωής, τις κοινωνικές και οικονομικές ανισότητες, την έλλειψη ανοχής στη διαφορετικότητα, την επικράτηση κλίματος ατομικισμού και σκληρού ανταγωνισμού...

Σε πολλές περιπτώσεις και ιδίως αν δεν υπάρχει στήριξη από το οικογενειακό, σχολικό και κοινωνικό περιβάλλον, οι καταστάσεις αυτές εξελίσσονται άσχημα.

Τα παιδιά προσλαμβάνουν την άρνηση του περίγυρου να τους αναγνωρίσει τα προβλήματά τους ή/και να τους παράσχει ηθική, ψυχολογική και υλική στήριξη ως απόρριψη και αν δεν διαθέτουν ισχυρά προσωπικά κίνητρα και ψυχικά αποθέματα υιοθετούν αρνητικές στάσεις και οδηγούνται σε παραβατικές συμπεριφορές όπως έλλειψη πειθαρχίας και ορίων, σχολική αδιαφορία και εγκατάλειψη φοίτησης, χρήση εξαρτησιογόνων ουσιών, ένταξη σε ομάδες περιθωριακές... με συνέπειες δραματικές για τη σχολική πρόοδό τους, τη συναισθηματική, ψυχοκοινωνική τους εξέλιξη και την ανάπτυξη των δεξιοτήτων/ικανοτήτων τους.

Τι μπορεί να κάνει το σχολείο;

- Να διαγνώσει ορθά το πρόβλημα κατά περίπτωση και να μην το επιδεινώσει κατά κανέναν τρόπο
 - Να επιλέξει το/α κατάλληλο/α άτομο/α για Σύμβουλο/ους σχολικής ζωής.
 - Να αναπτύξει προγράμματα αγωγής υγείας τα οποία να στοχεύουν άμεσα στο πρόβλημα
 - Να αξιοποιήσει τις υπάρχουσες δυνατότητες (σχολικός ψυχολόγος, κοινωνικός λειτουργός, παρατήρηση μέσα στην τάξη) και ενδεχομένως να ζητήσει βοήθεια από εξειδικευμένους φορείς για μαθητές/τριες που εισέρχονται σε φάση εξελικτικής κρίσης.
 - Να έχει επικοινωνήσει τον εσωτερικό κανονισμό λειτουργίας σε όλες τις τάξεις/τμήματα του σχολείου
 - Να συνεργαστεί στενά με τους γονείς/κηδεμόνες (συναίνεση/υπεύθυνη δήλωση) και με τις μαθητικές κοινότητες
 - Να καλλιεργήσει και να αναπτύξει κλίμα συνεργασίας και αλληλεγγύης μεταξύ των παιδιών
-

Περιστασιακές κρίσεις

Συνδέονται με γεγονότα απροσδόκητα, τα οποία μπορούν να επηρεάσουν όλη τη σχολική κοινότητα, αλλά και ευρύτερα την κοινωνία (λ.χ. η πανδημία του κορωνοϊού)

-απειλητική για τη ζωή ασθένεια ή τραυματισμός (εντός του σχολικού χώρου και χρόνου)

-βίαιος και απροσδόκητος θάνατος (λ.χ. δυστύχημα κατά τη διάρκεια εκδρομής στη Ρώμη)

-φυσικές καταστροφές (σεισμικά φαινόμενα, πυρκαγιές, ακραία καιρικά φαινόμενα)

-ακραίες περιπτώσεις ενδοσχολικής βίας

-κρίσεις εξωγενείς (λ.χ. ενδοοικογενειακή βία, οπαδική βία, κομματικές αντιπαραθέσεις, φυλετικό μίσος)

-κρίσεις ενδογενείς (εδώ η σχολική κοινότητα είναι απαραίτητο να αντιμετωπίσει και τα αίτια)

Ενδοσχολική βία

Νόμος 5029/2023 (ΦΕΚ Α 55)

Άρθρο 7... Στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση ο Διευθυντής σε κάθε σχολική μονάδα συνεπικουρείται από έναν (1) Σύμβουλο Σχολικής Ζωής που είναι υπεύθυνος για τη διαχείριση κρίσεων και την πρόληψη κάθε τύπου αντικοινωνικών συμπεριφορών.

Άρθρο 6 Ειδική ψηφιακή πλατφόρμα

Στην ειδική ψηφιακή πλατφόρμα ..., πρόσβαση έχουν οι μαθητές και οι γονείς, καθώς και όσοι έχουν την επιμέλεια μαθητών. Η πρόσβαση διασφαλίζεται με τη χρήση ατομικών κωδικών εισόδου στην ψηφιακή πλατφόρμα και διευκολύνεται με τη δημιουργία ψηφιακού ιστότοπου που υποδέχεται επώνυμες και ανώνυμες αναφορές. Οι μαθητές δύνανται να υποβάλουν επώνυμες ή ανώνυμες αναφορές. Οι γονείς και όσοι έχουν την επιμέλεια των μαθητών υποβάλλουν μόνο επώνυμες αναφορές. Η ανωνυμία της αναφοράς ισχύει έναντι όλων των χρηστών της πλατφόρμας και αντιτάσσεται έναντι όλων των εκπαιδευτικών και του προσωπικού της σχολικής μονάδας. ...είναι δε προαιρετική και παράλληλη με τη δυνατότητα υποβολής αναφορών, προφορικών ή γραπτών, απευθείας στον Διευθυντή.

Άρθρο 8 Αρμόδια όργανα εξέτασης αναφορών και περιστατικών ενδοσχολικής βίας και εκφοβισμού

1. Αποδέκτες των αναφορών για περιστατικά εκφοβισμού και ενδοσχολικής βίας σε επίπεδο Διεύθυνσης Εκπαίδευσης είναι οι τετραμελείς ομάδες δράσης που συνιστώνται σύμφωνα με το άρθρο 10, οι οποίες αναπτύσσουν, με τη συμμετοχή ειδικών επιστημόνων και ειδικότερα ψυχολόγων και κοινωνικών λειτουργών, δράσεις υποστηρικτικές και επιμορφωτικές, ενώ ασκούν εποπτεία σχετικά με τον χειρισμό των υποθέσεων σε επίπεδο σχολικής μονάδας

Τι μπορεί να κάνει ο/η διευθυντής/τρια;

Απαραίτητη η προετοιμασία του σχολείου, η λήψη όλων των προληπτικών μέτρων και η ενημέρωση/επιμόρφωση του προσωπικού στη διαχείριση κρίσεων

Απαραίτητη η συζήτηση στον σύλλογο, ο προσεκτικός σχεδιασμός και η σύνταξη ενός αποτελεσματικού και λειτουργικού σχεδίου αντιμετώπισης καταστάσεων έκτακτης ανάγκης, με παραρτήματα/πρωτόκολλα για την αντιμετώπιση συγκεκριμένων καταστάσεων

Εξασφάλιση υψηλού επιπέδου ετοιμότητας στη σχολική μονάδα για εφαρμογή άμεσων και ολοκληρωμένων παρεμβάσεων

Διασφάλιση άμεσης επικοινωνίας με κρίσιμες υπηρεσίες (ΕΚΑΒ, Αστυνομία, Πυροσβεστική...) και διαρκής επικοινωνία με Διεύθυνση, Πολιτική Προστασία...

Επισήμανση: ο/η διευθυντής/τρια ως νόμιμος εκπρόσωπος της σχολικής μονάδας διαχειρίζεται και την πληροφόρηση προς τρίτους (ΜΜΕ) ο ίδιος ή ορίζοντας εκπρόσωπο τύπου κάποιον άλλον.

Δράσεις προετοιμασίας της σχολικής κοινότητας α) σε σχέση με τους/τις μαθητές/τριες, β) σε σχέση με τους εκπαιδευτικούς, γ) σε σχέση με τους γονείς/κηδεμόνες

Σε σχέση με τους/τις μαθητές/-τριες

- ιστοσελίδα του σχολείου
- η πρωινή συγκέντρωση/προσευχή. Εκεί ο/η διευθυντής/-ντρια ενημερώνει σύντομα (το πολύ σε 2 λεπτά) τα παιδιά για θέματα της καθημερινότητας τα οποία τα αφορούν, λ.χ. ένας σχολικός διαγωνισμός, μια θεματική ημέρα, αν λείπει κάποιος εκπαιδευτικός και την αναπλήρωση κενών, αν κάποιο τμήμα θα χρειαστεί να μετακινηθεί σε άλλη αίθουσα (για λόγους πρόσβασης) και υπενθυμίζει οδηγίες για αερισμό αιθουσών, χρήση απολυμαντικών...
- ειδικά αποθετήρια για τα γνωστικά αντικείμενα τα οποία έχει αναπτύξει το σχολείο και τα οποία επισκέπτονται τα παιδιά. Εκεί ενδέχεται να επισυναφθούν και οδηγίες ασφαλούς χρήσης, όπως και γενικοί κανόνες προστασίας
- εσωτερικός κανονισμός του σχολείου που πρέπει να έχει συζητηθεί/συμφωνηθεί στο σύλλογο, να έχει συζητηθεί στα τμήματα από τους υπευθύνους και να έχουν ενημερωθεί και οι γονείς.
- η ανά τμήμα ενημέρωση από τον/την διευθυντή/-ντρια για θέματα που αφορούν ιδίως το τμήμα
- η ενεργητική ακρόαση των αιτημάτων που έχουν οι μαθητές/-τριες
- η συνεργασία με τις μαθητικές κοινότητες και το Δεκαπενταμελές για θέματα που απασχολούν τα παιδιά και το σχολείο

Σε σχέση με τους/τις μαθητές/-τριες

- η ακρόαση ειδικών/ατομικών αιτημάτων μαθητών/-τριών (πάντα σε συνεργασία με τον/την Σύμβουλο σχολικής ζωής ή/και τον/την Υποδιευθυντή/-ντρια). Καλή πρακτική: τα αιτήματα και τα συνοδευτικά δικαιολογητικά να καταχωρούνται σε ειδικό φάκελο). Ιδιαίτερη προσοχή στις όποιες δεσμεύσεις, ιδιαίτερα αν η εκπλήρωσή τους υπερβαίνει τις αρμοδιότητες που έχει ο/η υποσχόμενος/-η.
- η οργάνωση των εφημεριών (τοπικά και χρονικά). Η επιτήρηση να είναι εμφανής και δραστική. Προσοχή στις «γωνίες»/τουαλέτες και στα όποια σημεία επικινδυνότητας
- άμεση άρση επικινδυνοτήτων στον σχολικό χώρο (προαύλιο/διδασκτήριο) με ενέργειες προς τον αρμόδιο δήμο και σε συνεργασία με τον σύλλογο γονέων και κηδεμόνων
- Πώς υλοποιείται η επίβλεψη των τμημάτων/μαθητών/-τριών που έχουν κενό; Έχει το σχολείο διαμορφώσει κάποια τεχνική;
- το φαρμακείο του σχολείου (μην το ξεχνάμε) για παροχή πρώτων βοηθειών
- αναζητούμε τα τηλέφωνα κέντρου υγείας, ΕΚΑΒ, πλησιέστερου νοσοκομείου, πυροσβεστικής, αστυνομίας και άλλων υπηρεσιών και τα έχουμε διαθέσιμα και εμφανή στο γραφείο μας και στα γραφεία των υποδιευθυντών, εκπαιδευτικών. Είναι αρμοδιότητα του/της διευθυντή/-ντριας να επικοινωνήσει άμεσα και να καλέσει βοήθεια.

Σε σχέση με τους εκπαιδευτικούς

- αυξημένες αρμοδιότητες (4823/2021)
- προγραμματισμός σε επίπεδο σχολικής μονάδας (χάραξη βραχυπρόθεσμου, μεσοπρόθεσμου-ετήσιου και μακροπρόθεσμου σε βάθος τετραετίας σχεδιασμού). Συνεργασία με τον Σύλλογο διδασκόντων και με τον Σύλλογο Γονέων ως προς τον βραχυπρόθεσμο/μεσοπρόθεσμο.
- καθημερινή ενημέρωση συλλόγου (brief), σύντομη/επιγραμματική μνεία των κύριων θεμάτων της ημέρας, στα 3 λεπτά πριν από την πρωινή προσευχή
- έκτακτη ενημέρωση συλλόγου για όποιο θέμα προκύψει (λ.χ. στο 3^ο διάλειμμα)
- αποστολή ενημερωτικών μέιλ σε όλο τον σύλλογο, διαβίβαση υπηρεσιακής αλληλογραφίας, φάκελος ενημέρωσης (σε έντυπη μορφή) αν είναι απαραίτητο ή έχει ζητηθεί. Ως προς την ενημέρωση ακολουθούμε την αρχή του τριγωνισμού: προφορική, ηλεκτρονική, έγχαρτη (ιδίως αν προβλέπεται ενυπόγραφη λήψη γνώσης)
- κουλτούρα συνεργασίας, εμπλοκή όσο το δυνατόν περισσότερων εκπαιδευτικών σε ομάδες μάθησης, δράσης, συνεργασίας. Συνεργασία ανά ειδικότητα για θέματα του γνωστικού περιεχομένου. Συνεργασία ανά τμήμα/τάξη, όσων διδάσκουν εκεί.

Σε σχέση με τους εκπαιδευτικούς

- επικαιροποιούμε τον σχεδιασμό έκτακτης ανάγκης του σχολείου και δημιουργούμε τις ομάδες δράσεις. Σχεδιάζουμε και υλοποιούμε τις προβλεπόμενες ασκήσεις ετοιμότητας. Εντοπίζουμε σημεία για βελτίωση.
 - κατά την ανάληψη υπηρεσίας στο σχολείο, υποδεχόμαστε, καλωσορίζουμε και εντάσσουμε τους νέους εκπαιδευτικούς στο σχολικό κλίμα
 - σχολικό κλίμα και ταυτότητα του σχολείου (ζητούμενα για τον/ην νέο/α διευθυντή/-ντρια)
 - εκθέσεις εσωτερικής και εξωτερικής αξιολόγησης της σχολικής μονάδας εφόσον αποτυπώνουν ορθά τη σχολική πραγματικότητα
 - συζήτηση και επίλυση ζητημάτων μέσα στον σύλλογο
-

Σε σχέση με τους γονείς

- Συνεργασία με τον σύλλογο γονέων και κηδεμόνων
- Συνεργασία με μεμονωμένους γονείς, εφόσον οι ίδιοι το επιθυμούν. Δεν αποφεύγουμε τους γονείς ακόμη και αν είναι δυσάρεστοι, ιδίως αν είναι δυσάρεστοι –διατηρούμε την ψυχραιμία μας. Αποφεύγουμε να φέρουμε σε αντιπαράσταση/αντιπαράθεση τα αντίπαλα μέρη. Χειριζόμαστε όλα τα θέματα με διακριτικότητα (όχι μόνοι μας).
- Ενημέρωση των γονέων για όλα τα θέματα του σχολείου που τους αφορούν (προβλήματα στις εγκαταστάσεις, ανάγκες)
- =Ανταλλαγή απόψεων με τους γονείς και καταγραφή των επιθυμιών τους. Συζήτηση με τους γονείς για τον σχολικό κανονισμό.

Σε σχέση με τους γονείς

-Διαχείριση καταγγελιών από γονείς/κηδεμόνες με άμεση ανταπόκριση

Λ.χ. γονείς παίρνουν τηλέφωνο για να μας πουν ότι το παιδί τους δέχθηκε χτυπήματα σε συμπλοκή μέσα στο σχολείο. Καλούμε άμεσα τους γονείς στο σχολείο (παρουσία του συμβούλου σχολικής ζωής/υποδιευθυντή/τριας), καταγράφουμε με ακρίβεια όσα μας καταγγέλλονται (ενυπόγραφα), προχωρούμε σε ενέργειες διερευνητικές για να διαπιστώσουμε -όσο είναι δυνατό- τα πραγματικά περιστατικά (ποιος, που, πότε, πως, τι και γιατί) . Αν η αναφορά/καταγγελία είναι βάσιμη, τότε:

- 1. καλούμε όλους τους εμπλεκόμενους εκπαιδευτικούς και ακούμε τι γνωρίζουν για το γενικότερο θέμα και το συγκεκριμένο περιστατικό.**
- 2. καλούμε όλους/ες τους/τις εμπλεκόμενους/ες μαθητές/τριες και τους υποβάλλουμε διερευνητικές ερωτήσεις.**
- 3. καλούμε τα εμπλεκόμενα προεδρεία των τμημάτων για να ακούσουμε τη δική τους άποψη**
- 4. καλούμε όλους τους εμπλεκόμενους γονείς και τους ενημερώνουμε, αν χρειάζεται**
- 5. συνεργαζόμαστε με τις δομές στήριξης (σχολικό ψυχολόγο, σύμβουλο σχολικής ζωής κ.ο.κ.) και τον αρμόδιο σύμβουλο εκπαίδευσης**

Γενικά, ακούμε όλες τις πλευρές και καταλήγουμε συνεργατικά σε ένα **σχέδιο δράσης**, το οποίο μπορεί να περιλαμβάνει πρόταση-εισήγηση για παιδαγωγικά μέτρα, αλλαγές στις εφημερίες κ.ο.κ.

Τι θα πράξουμε την ώρα της κρίσης θα κρίνει ουσιαστικά και την έκβασή της!

Ο/η διευθυντής/τρια γνωρίζει το σχολείο καλύτερα από τον καθένα και ο ρόλος του/της είναι κομβικός για την επίλυση των κρίσεων.

Εννοείται ότι είναι σε θέση να παράσχει πληροφορίες με τη δομή της ανάλυσης swot.

SWOT ανάλυση-γενικές πληροφορίες

- ✓ Πρόκειται για τη διερεύνηση και ανάλυση του σχολικού οργανισμού με τον εντοπισμό των πλεονεκτημάτων και μειονεκτημάτων του και για την ανάλυση του εξωτερικού περιβάλλοντος με τον εντοπισμό των ευκαιριών που παρουσιάζονται και των απειλών που ελλοχεύουν.

Το αρκτικόλεξο SWOT προκύπτει από τις αγγλικές λέξεις:

Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats

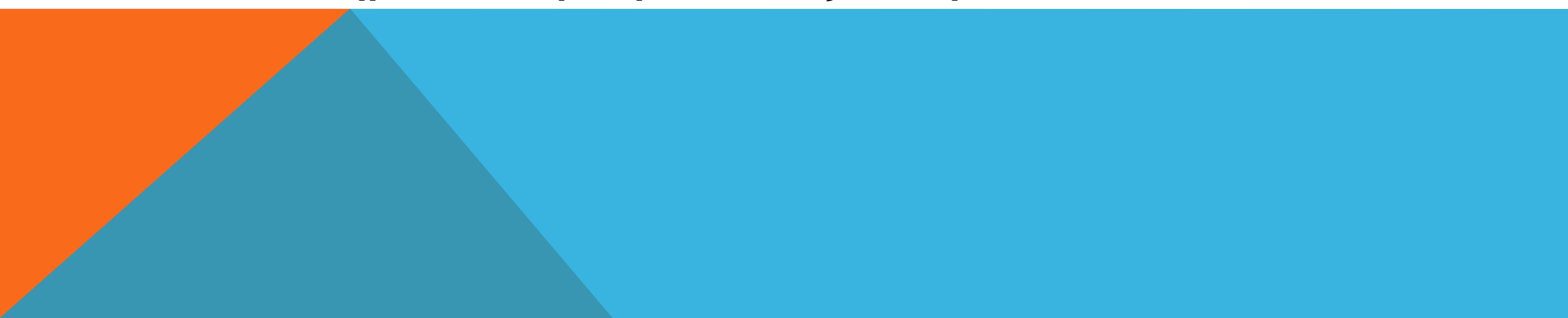
(αντίστοιχα στα Ελληνικά: δυνατά σημεία/πλεονεκτήματα, αδύναμα σημεία, ευκαιρίες, απειλές).

Σκοπός: Να αναγνωριστούν τα πλεονεκτήματα και οι αδυναμίες ενός οργανισμού που αποτελούν το εσωτερικό του περιβάλλον και οι ευκαιρίες και οι κίνδυνοι οι οποίοι αποτελούν το εξωτερικό περιβάλλον.

Η SWOT ανάλυση μπορεί να αξιοποιηθεί και για τον προσδιορισμό της ιδιαίτερης ταυτότητας του σχολείου (το προφίλ του σχολείου) με έμφαση στα ιδιαίτερα στοιχεία του και εντοπισμό των στοιχείων που χρειάζονται διόρθωση.

Εσωτερικό περιβάλλον

Τα Πλεονεκτήματα και οι Αδυναμίες προκύπτουν από τους εσωτερικούς πόρους που διαθέτει η εκπαιδευτική μονάδα. Σημεία αιχμής μπορεί να είναι:

- ✓ Η δομή του οργανισμού και ο τρόπος λειτουργίας του (σχέσεις εξουσίας, μορφές συντονισμού, μορφές επικοινωνίας)
 - ✓ Η κουλτούρα και το κλίμα του σχολείου
 - ✓ Οι δυνατότητες και οι αδυναμίες του ανθρώπινου δυναμικού
 - ✓ Τα μέσα και τα υλικά που διαθέτει το σχολείο
 - ✓ Τα προβλήματα που εμποδίζουν την ομαλή λειτουργία του σχολείου και τα πλεονεκτήματα που μπορούν να αξιοποιηθούν.
-

Εξωτερικό περιβάλλον

Οι Ευκαιρίες και οι Απειλές αντανακλούν μεταβλητές του εξωτερικού περιβάλλοντος της εκπαιδευτικής μονάδας, τις οποίες θα πρέπει να εντοπίσει, να προσαρμοστεί σε αυτές ή ακόμα και να τις προσαρμόσει όπου κάτι τέτοιο είναι εφικτό. Σημεία αιχμής μπορεί να είναι:

- ✓ Το κοινωνικό-πολιτισμικό περιβάλλον
- ✓ Η κοινωνικό-οικονομική προέλευση των μαθητών
- ✓ Οι οικονομικές συνθήκες
- ✓ Τα οργανωμένα σύνολα που είναι δυνατό να επηρεάσουν το σχολείο
- ✓ Η δημογραφική κατάσταση της περιοχής
- ✓ Η κρατική στήριξη
- ✓ Η τεχνολογία (Μέσα κοινωνικής δικτύωσης)

Παραδείγματα κριτηρίων

ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ

Ιδιαίτερα χαρακτηριστικά, Ποιοτικά χαρακτηριστικά, Πόροι, Ανθρώπινο δυναμικό, Ηγεσία, Εμπειρία, Τοποθεσία, Δημογραφικά/κοινωνικά χαρακτηριστικά μαθητών, Ποιοτικά χαρακτηριστικά. Εφαρμογή καινοτομιών, Αποτελέσματα
Υλικοτεχνική υποδομή
Ανάπτυξη συνεργασιών
Αυτά είναι τα δυνατά μας σημεία...
Για αυτά είμαστε υπερήφανοι...
Επάνω εδώ μπορούμε να χτίσουμε...

Αυτό πρέπει να συνεχίσουμε να το φροντίζουμε...

ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ-ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ

Τι μπορεί να βελτιωθεί; Τι πραγματοποιείται λάθος; Τι πρέπει να αποφεύγεται;
Βαθμός ταύτισης με σχολείο, Ηγεσία
Δέσμευση εκπαιδευτικών, Πόροι, Εμπειρία, Τοποθεσία
Δημογραφικά/κοινωνικά χαρακτηριστικά μαθητών, Υλικοτεχνική υποδομή
Αυτό δεν πάει καλά...
Εκεί έχουμε προβλήματα, ελλείψεις ...
Αυτό μας ενοχλεί...

Για αυτό πρέπει να προβλέψουμε βελτιώσεις

ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ

Ποιες καλές ευκαιρίες υπάρχουν για τον οργανισμό;
Ποιες είναι οι ενδιαφέρουσες τάσεις που υπάρχουν;
Πολύτιμες ευκαιρίες από:
Αλλαγές στην τεχνολογία σε μικρή και μεγάλη κλίμακα.
Αλλαγές στην κυβερνητική πολιτική
Αλλαγές σε κοινωνικό επίπεδο, δημογραφικό επίπεδο και επίπεδο τρόπου ζωής.
Τοπικά γεγονότα.
Αυτές είναι οι δυνατότητές μας...
Αυτά θέλουμε να τα χρησιμοποιήσουμε...
Εκεί αξίζει να επενδύσουμε...
Αυτό πρέπει να το αναπτύξουμε ...

ΑΠΕΙΛΕΣ-ΚΙΝΔΥΝΟΙ

Εμπόδια
Αλλαγές προδιαγραφών εργασίας (λ.χ. αξιολόγηση)
Κυβερνητική πολιτική
Νομοθεσία
Αλλαγές στο περιβάλλον/ στην περιοχή
Κινητικότητα εκπαιδευτικών
Εκεί πρέπει να είμαστε προσεκτικοί ...
Εδώ κρύβονται κίνδυνοι...
Για αυτό πρέπει να προνοήσουμε...

Για αυτό πρέπει να σκεφτούμε λύσεις, να πάρουμε προφυλακτικά μέτρα...

Παράδειγμα ανάλυσης Swot για Λύκειο

ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ

Γεωγραφική θέση
Συμμετοχή σε ευρωπαϊκά προγράμματα
Καλή φήμη
Έμπειρο και καταρτισμένο προσωπικό
Ελκυστικές και σχετικά σύγχρονες εγκαταστάσεις
Ύπαρξη γραμματέα, σχολικού φύλακα και επιστάτη
Έμπειρο προσωπικό καθαρισμού...

ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ-ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ

Μη επαρκής αριθμός οργανικά τοποθετημένων εκπαιδευτικών
Μεγάλος αριθμός μαθητών ανά τάξη (12 τμήματα με περίπου 25 μαθητές/-τριες)
Σχέσεις με γονείς
Ανομοιογενείς τάξεις – δυσκολία διαχείρισης
Μικρές αίθουσες (40 τ.μ)
Μικρό σχετικά προαύλιο (700 τ.μ.) με πολλές γωνίες

ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ

Μέσα συγκοινωνίας
Ενσωμάτωση τεχνολογίας στη διδακτική διαδικασία (διαδραστικοί πίνακες σε κάθε τάξη)
Συνεργασία με γειτονικά σχολεία
Συμμετοχή σε προγράμματα Υπουργείου Παιδείας
Επαγγελματική ανάπτυξη εκπαιδευτικών

ΑΠΕΙΛΕΣ-ΚΙΝΔΥΝΟΙ

Γειτνίαση με παράτυπο «οικισμό»
Αύξηση περιπτώσεων παραβατικότητας στο σχολείο
Προβληματικές οικογενειακές καταστάσεις
Συχνή μετακίνηση προσωπικού
Δυσαναλογία περιεχομένου και χρόνου διδασκαλίας
Μειωμένη χρηματοδότηση
Μ.Ο. ηλικίας εκπαιδευτικού προσωπικού τα 60 έτη

ΣΧΕΔΙΟ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

Η ύπαρξη ενός Σχεδίου Διαχείρισης Κρίσεων (ΣΔΚ) στο σχολείο (έγγραφου ή στο νου του/της διευθυντή/τριας) επιτρέπει την άμεση κινητοποίηση του σχολείου και ιδιαίτερα του/της διευθυντή/τριας ο οποίος καλείται να παίξει καίριο ρόλο στη διαχείριση και στην έκβαση της κρίσης.

Ωστόσο, για να επιληφθεί του θέματος ο/η διευθυντής/τρια χρειάζεται να του έχει γνωστοποιηθεί (από μαθητή, γονιό, εκπαιδευτικό, Μ.Μ.Ε. -διαδίκτυο), να εκτιμήσει ορθά τη σοβαρότητα και να κινηθεί γρήγορα και αποφασιστικά προς τη σωστή κατεύθυνση.

Στάση αναμονής δεν ενδείκνυται. Το πρόβλημα δεν θα λυθεί από μόνο του. Ο χρόνος κυλάει αντίστροφα και η μη αντιμετώπιση θα προσθέσει και άλλα προβλήματα στα ήδη υπάρχοντα. Επιπλέον, στις κρίσεις κρινόμαστε και από τις πράξεις και από τις παραλείψεις μας.

Ο/η διευθυντής σε μια κρίση έχει ρόλο οργανωτή των ομάδων δράσης, συντονιστή των ενεργειών τους, εποπτείας και παρακολούθησης των εξελίξεων, διερευνητή των αιτίων, θεραπευτή του προβλήματος, εμψυχωτή των εκπαιδευτικών, παιδιών και γονιών...

Δίνει το υπόδειγμα στους συναδέλφους και στους μαθητές και μέσα από τη διαχείριση της κρίσης κατορθώνει να επιλύσει το πρόβλημα ή να μετριάσει τις συνέπειές του.

Ακόμη και αν τα αποτελέσματα δεν είναι αυτά που θα ήθελε, η γνώση ότι έπραξε το σωστό ή το ανθρωπίνως δυνατό θα τον συνοδεύει.

ΣΧΕΔΙΟ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

Παράδειγμα

Συμβάν: μαθητής έπεσε στις σκάλες την ώρα του διαλείμματος. Πιθανότατα τον έσπρωξαν.

Ο/η διευθυντής ειδοποιείται από εφημερεύοντα.

Βαθμός σοβαρότητας: υψηλός (τραυματισμός μαθητή με άγνωστη εξέλιξη)- ενδεχόμενο αγωγής στο σχολείο από γονέα

Επίπεδο αντιμετώπισης: 1) επηρεάζονται άμεσα όλοι οι παρόντες μαθητές/τριες όπως και οι εφημερεύοντες στο διάλειμμα και οι τυχαία παρόντες εκπαιδευτικοί, 2) απαιτείται συνδρομή από εξωτερικό φορέα (ΕΚΑΒ)- επείγει η κλήση του (χρόνος ανταπόκρισης: max. 10 λεπτά).

Επίπεδο ενημέρωσης: 1) όλων όσοι εμπλέκονται στην αντιμετώπιση της κρίσης (υποδιευθυντές, εφημερεύοντες, υπόλοιπος σύλλογος), 2) ενημέρωση γονέων μαθητή (max. 20 λεπτά), ενημέρωση διεύθυνσης εκπαίδευσης (άμεσα)

Επίπεδο διερεύνησης του συμβάντος (ποιος, που, πότε, πως, τι και γιατί): 1) ακούμε τους εκπαιδευτικούς/εφημερεύοντες που ήταν παρόντες στο συμβάν, όπως και το λοιπό προσωπικό (επιστάτες, φύλακες, καθαριστές/τριες), 2) καλούμε τους εμπλεκόμενους μαθητές 3) κινητοποιούμε τον Σύμβουλο σχολικής ζωής/υποδιευθυντή, 4) συνεργαζόμαστε με ψυχολόγο/νοσηλεύτη (αν υπάρχουν) 5) παράλληλα ενημερωνόμαστε για την εξέλιξη της υγείας του μαθητή 6) καταγράφουμε το συμβάν και τις μαρτυρίες, άμεσες και έμμεσες.

Επιλογή του τρόπου ανακοίνωσης του συμβάντος: 1) στην πρωινή συγκέντρωση ή 2) στην τάξη με τους μαθητές ή 3) και τα δύο. Αν η έκβαση είναι θετική, έμφαση στην αντιμετώπιση μελλοντικών περιστατικών.

ΣΧΕΔΙΟ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

Σε δεύτερο χρόνο και αφού έχουμε την πληροφόρηση για την κατάσταση της υγείας του μαθητή και των προθέσεων της οικογένειας,

1. Εκκίνηση διαδικασίας λήψης παιδαγωγικών μέτρων για τον μαθητή που φέρεται να έσπρωξε και ομολόγησε την πράξη του (αίτια; μεταμέλεια;)
2. Εκκίνηση διαδικασίας ενεργοποίησης μελών Ομάδας Διαχείρισης Κρίσεων (ΟΔΚ) του σχολείου (ο/η διευθυντής/ντρια, ο/η σύμβουλος σχολικής ζωής, ο σχολικός ψυχολόγος) για εκτίμηση, στήριξη, παραπομπή μαθητών/τριών με σοβαρά ψυχολογικά προβλήματα σε εξειδικευμένους φορείς παροχής ψυχολογικής στήριξης. Κλήση του Συμβούλου Εκπαίδευσης παιδαγωγικής ευθύνης για παροχή υποστήριξης.
3. Σχεδιασμός παρεμβάσεων ψυχολογικής υποστήριξης όλων των εμπλεκόμενων μαθητών του σχολείου με στόχο την προώθηση θετικών στάσεων και λύσεων απέναντι στα προβλήματα που τυχόν αντιμετωπίζουν.
4. Συνεδρίαση του συλλόγου διδασκόντων για εκτίμηση της κατάστασης και αποφόρτιση πιθανών εντάσεων. Αποφάσεις για λήψη προληπτικών μέτρων, λ.χ. για τον συνωστισμό στις σκάλες, για τις εφημερίες κ.ο.κ.
5. Σύνοψη και αξιολόγηση της διαχείρισης κρίσης. Εντοπισμός πιθανών λαθών και προβληματικών σημείων (π.χ. καθυστέρηση στην ενημέρωση του διευθυντή, δυσκολία στην εύρεση συνοδού του μαθητή στο ασθενοφόρο). Ανασχεδιασμός του ΣΔΚ.

ΤΑ ΠΑΝΤΑ ΣΤΗΝ ΚΡΙΣΗ ΕΙΝΑΙ Η ΠΡΟΛΗΨΗ

- **Πρωτογενής πρόληψη> πριν από την κρίση > αποσκοπεί να προλάβει την είσοδο στην κρίση**
- **Δευτερογενής πρόληψη> μέσα στην κρίση- παρέμβαση στην κρίση – φροντίδα μετά από την είσοδο στην κρίση ώστε να γίνουν έγκαιρα οι σωστές ενέργειες**
- **Τριτογενής πρόληψη> μακροπρόθεσμη φροντίδα που απαιτείται σε ορισμένες κρίσεις και απαιτεί τη συνεργασία του συλλόγου διδασκόντων και όλου του προσωπικού του σχολείου.**
- **Βασικό παιδαγωγικό μέσο/εργαλείο για την πρόληψη είναι ο εσωτερικός κανονισμός λειτουργίας του σχολείου για το οποίο θα σας μιλήσει ειδικότερα στη συνέχεια ο συνάδελφος Σπύρος Παπαδάκης**

Ευχαριστώ για την προσοχή σας

